

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Livsmedelsverket

Yttrande över förslag till nya föreskrifter om dricksvatten

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Remissen innehåller förslag till föreskrifter om dricksvatten (0000:00).

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (härefter nya dricksvattendirektivet) har som mål att skydda människors hälsa från de skadliga effekterna av alla slags föroreningar av dricksvatten genom att säkerställa att det är hälsosamt och rent samt att förbättra tillgången till dricksvatten. Direktivet fastställer de minimikrav som medlemsstaterna måste vidta, och medlemsstaterna ska senast den 12 januari 2023 anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa det nya dricksvattendirektivet.

Med anledning av det nya dricksvattendirektivet föreslås i remissen att nu gällande föreskrifter (SLVFS 2001:30) om dricksvatten upphävs och att nya föreskrifter om dricksvatten beslutas. Genom de nya föreskrifterna ska, utöver det nya dricksvattendirektivet, även rådets direktiv 2013/51/Euratom av den 22 oktober 2013 om fastställande av krav avseende skydd av allmänhetens hälsa mot radioaktiva ämnen i dricksvatten införlivas i nationell rätt. Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 januari 2023.

Den största förändringen i och med det nya dricksvattendirektivet är införandet av en riskbaserad metod för dricksvattensäkerhet. Den riskbaserade metoden består av tre komponenter; tillrinningsområdena för uttagspunkter för dricksvatten, försörjningssystemet och fastighetsinstallationer. Syftet med den riskbaserade metoden är bland annat att bättre kunna förebygga risker och se till att åtgärder i första hand vidtas vid utsläppskällan. De föreslagna föreskrifterna ska endast reglera en del av den riskbaserade metoden, nämligen försörjningssystemet.

Enligt det nya dricksvattendirektivet ska uppgifter om vissa övervakningsresultat och information om dricksvattenrelaterade incidenter rapporteras till EU-kommissionen. 2020

års dricksvattenutredning (N 2020:05) har i betänkandet "En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet", SOU 2021:81¹, föreslagit att det ska åligga förslagsställaren att sköta rapporteringen till EU-kommissionen. Det innebär i sin tur att producenter och tillhandahållare av dricksvatten kommer åläggas att rapportera in relevanta uppgifter till förslagsställaren för vidare rapportering till EU-kommissionen.

De nya dricksvattenföreskrifterna gäller den som i genomsnitt producerar eller tillhandahåller minst 10 m³ dricksvatten per dygn eller försörjer minst 50 personer med dricksvatten. Anläggningar som understiger storleksgränsen, dvs. små dricksvattenanläggningar för privat bruk, kommer även fortsättningsvis att undantas från regleringen. Anläggningar som producerar eller tillhandahåller mindre än 10 m³ dricksvatten per dygn eller som försörjer färre än 50 personer med dricksvatten som en del av en offentlig eller kommersiell verksamhet (härefter OKV) omfattas dock av föreskrifterna, men med vissa undantag.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Under 2020 beslutade EU om ett nytt dricksvattendirektiv som ska bidra till att framtidssäkra dricksvattenkvaliteten och dricksvattenförsörjningen i EU. Det nya dricksvattendirektivet ska genomföras i nationell rätt. Det åligger dock förslagsställaren att genomföra endast delar av det nya dricksvattendirektivet.

2020 års dricksvattenutredning har haft i uppdrag att föreslå hur det nya dricksvattendirektivet ska genomföras och har i sitt betänkande bland annat föreslagit att även myndigheter som Boverket, Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning (SGU) och Folkhälsomyndigheten ska ges bemyndiganden att meddela föreskrifter som ett led i arbetet att genomföra direktivet i Sverige. Utredningens betänkande bereds för närvarande på Regeringskansliet.

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

En alternativ lösning som anges i remissen skulle vara att föreslå ändringar i de befintliga föreskrifterna, SLVFS 2001:30. Mot bakgrund av att SLVFS 2001:30 omarbetats flera gånger, och för att ta ett helhetsgrepp om föreskrifternas utformning, har förslagsställaren dock valt att föreslå att nya föreskrifter om dricksvatten ska beslutas.

Vissa parametrar i de nya dricksvattenföreskrifterna har fått nationella gränsvärden som är strängare än de krav som anges i det nya dricksvattendirektivet. Den alternativa lösningen, att använda samma gränsvärden som direktivet anger, har inte bedömts vara tillräcklig för att skydda människors hälsa (se vidare under Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet).

Provtagningspunkten för utgående dricksvatten är nationellt reglerad och ett alternativ

¹ Regelrådet yttrade sig över betänkandet den 23 februari 2022 (RR 2021-352). Konsekvensutredningen bedömdes inte uppfylla kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

skulle vara att inte reglera den. Provtagningspunkten är dock enligt förslagsställaren viktig för säkerställandet av att dricksvattnet håller en viss kvalitet när det lämnar vattenverket.

Även provtagningspunkten råvatten regleras nationellt i de nya dricksvattenföreskrifterna när det gäller minimikrav för provtagningsfrekvens och parametrar att undersöka. Enligt det nya dricksvattendirektivet ska råvattnets kvalitet beaktas vid riskbedömningen av tillrinningsområdet. Såväl förslagsställaren som dricksvattenutredningen anser dock att ett mer långtgående krav ska införas nationellt för att säkerställa att råvattnet undersöks regelbundet, främst i syfte att säkerställa beredningens effektivitet.

Underlåtenhet att anpassa nationella bestämmelser till det nya dricksvattendirektivet skulle medföra att Sverige åsidosätter EU-rätten. Att införa ändringarna, och därmed genomföra direktivet, är alltså en skyldighet till följd av medlemskapet i EU.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

De nya dricksvattenföreskrifterna innebär ett genomförande i svensk rätt av de för förslagsställaren relevanta delarna av ett EU-direktiv. Som medlemsstat är Sverige skyldig att genomföra det nya dricksvattendirektivet, som är ett minimidirektiv. Medlemsstaterna har därmed möjlighet att införa strängare krav i nationell rätt.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Enligt det nya dricksvattendirektivet ska medlemsstaterna senast den 12 januari 2023 anta de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa det nya direktivet. I remissen föreslås därför att de nya föreskrifterna ska träda i kraft den 1 januari 2023.

Vissa regleringar kommer enligt förslaget att omfattas av övergångsbestämmelser. Det gäller undersökning av flera parametrar som tidigare inte ingått i listan över parametrar som nu ska undersökas och åtgärdas från och med den 1 januari 2026. Kravet att utföra undersökning av råvatten träder i kraft den 1 januari 2025. Övergångstiden ger, enligt förslagsställaren, berörda parter möjlighet att vidta de åtgärder som krävs för att uppfylla dessa bestämmelser.

De nya föreskrifterna måste anmälas till EU-kommissionen och övriga medlemsstater innan de kan beslutas. En anmälan till EU-kommissionen medför en period då föreskrifterna inte får beslutas om normalt tre månader, men perioden kan förlängas med ytterligare tre månader.

Informationsinsatser kommer att vidtas i samband med att föreskrifterna beslutas och ges till laboratorier samt producenter och tillhandahållare av dricksvatten genom myndighetens officiella kanaler och via samarbete med branschorganisationen Svenskt Vatten.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I remissen anges att de föreslagna föreskrifterna berör dels verksamhetsutövare, dels de laboratorier som utför analyser av vattenprover som i dag omfattas av SLVFS 2001:30. Det finns cirka 2 800 registrerade dricksvattenanläggningar som inte är kommunala. Dessa utgörs av samfällighetsföreningar som producerar eller tillhandahåller dricksvatten genom eget distributionsnät men även kommersiella eller offentliga verksamheter där dricksvatten tillhandahålls, exempelvis restauranger, hotell och skolor. För de senare saknas enligt förslagsställaren statistik men bör i viss utsträckning kunna representeras av de data som rapporterats av SGU för enskild dricksvattenförsörjning.

När det gäller de som tappar dricksvatten i flaskor eller behållare, inklusive källvatten, anger förslagsställaren att det inte finns uppdaterad information med hög tillförlitlighet. Frågan om hur många källvattenproducenter som finns i Sverige har ställts till branschorganisationen Sveriges Bryggerier som uppgav att det finns ett tiotal, men flertalet mindre aktörer är då borträknade. Kategorin "övriga drycker" infördes i myndighetsrapporteringen för 2021 och de som tappar dricksvatten i flaskor eller behållare ska rapporteras som tillhörande denna kategori. För 2021 uppgavs 51 anläggningar tillhöra denna kategori; här inkluderas även tillverkare av exempelvis kolsyrad läsk. Det finns dock, enligt förslagsställaren, anledning att anta att alla anläggningar som egentligen faller in under kategorin ännu inte är omklassade, varför siffran i verkligheten skulle kunna vara större.

Regelrådet gör följande bedömning. Informationen beträffande bransch är tillräcklig. Det finns information om hur stora anläggningarna som producerar eller distribuerar dricksvatten är, men eftersom redovisningen även innefattar kommunala anläggningar är det oklart hur storleksfördelningen ser ut avseende företagen. Vidare är det inte klarlagt hur många, eller stora, de kommersiella verksamheter som tillhandahåller dricksvatten är eller vad avses med den referens till data från SGU för enskild dricksvattenförsörjning som redogörs för ovan. Beträffande laboratorierna saknas information om såväl antal som storlek.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån bransch godtagbar, medan redovisningen av berörda företag utifrån antal och storlek är bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Av remissen framgår att Sverige har en skyldighet att rapportera vissa uppgifter till EU-kommissionen i enlighet med det nya dricksvattendirektivet. I syfte att fullgöra denna skyldighet behöver uppgifter samlas in från verksamhetsutövare och därför införs ett krav på rapportering till förslagsställaren. Kravet riktar sig till den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten, med undantag för OKV. Rapporteringen omfattar information om analysresultat från undersökningsprogram, information om incidenter när dricksvattenkvaliteten försämrats och bedöms medföra risk för människors hälsa samt information om åtgärder som vidtas när en parameter överskrider gränsvärden i dessa föreskrifter. Resultaten ska inte vara mer än ett år gamla, förutom när den fastställda undersökningsfrekvensen anger att undersökningar genomförs mer sällan än en gång per år. Syftet med formuleringen är att verksamhetsutövare som genomför undersökningar varje vecka eller flera gånger i månaden inte ska behöva uppdatera informationen vid varje genomförd undersökning. Det skulle innebära att vissa verksamhetsutövare skulle behöva lägga väldigt mycket tid på att hålla sina uppgifter aktuella, vilket skulle medföra en stor administrativ börda för verksamhetsutövaren. Förslagsställaren anser att det är den genomsnittliga kvaliteten på dricksvattnet som är av intresse för konsumenten och att formuleringen i förslaget inte motsäger direktivets syfte

samtidigt som det inte innebär en orimlig arbetsbörda för verksamhetsutövaren.

För vissa substanser – fyra PFAS-ämnen (poly- och perfluorerade alkylsubstanser), arsenik, bly och kadmium – anser förslagsställaren att det, utifrån säkerhets- och hälsoskäl, är motiverat med sänkta gränsvärden och, i fallen PFAS och arsenik, med nationellt strängare gränsvärden än vad det nya dricksvattendirektivet anger. Samtidigt föreslås, i linje med bestämmelserna i direktivet, en övergångsperiod till 2026. Övergångsperioden bedöms bland annat ge laboratorierna möjlighet att ställa om till att klara av att göra de analyser som de nya kraven avseende nivåer och kommande tekniska riktlinjer från EU-kommissionen medför.

Beträffande PFAS finns inga gränsvärden i de nuvarande föreskrifterna. Sedan 2014 finns dock en stark rekommendation om att PFAS i dricksvattnet ska undersökas vid misstanke om förorening. Bedömningen är att det föreslagna gränsvärdet för PFAS – 4 nanogram per liter dricksvatten – är nödvändigt att införa för att säkerställa att så stor andel av den svenska befolkningen som möjligt skyddas. Förslagsställaren är medveten om att detta kan komma att innebära betydligt ökade kostnader för många verksamhetsutövare. Detta kan jämföras med att ett införande av det nya dricksvattendirektivets gränsvärde med stor sannolikhet inte skulle innebära överskridanden hos särskilt många dricksvattenproducenter som därför heller inte skulle behöva installera rening.

I remissen anges att det är svårt att uppskatta vad rening av PFAS i dricksvatten till den föreslagna nivån skulle kunna kosta för dricksvattenproducenterna eftersom få producenter – enligt uppgift endast tre – i dagsläget renar sitt dricksvatten från PFAS. En av landets största dricksvattenproducenter har uppskattat att ett nytt beredningssteg för att reducera PFAS-halterna med aktivt kol skulle kunna kosta 130 miljoner kronor i inköpspris samt 140 miljoner kronor årligen givet reaktivering av kolet med nio månaders mellanrum. Att åtgärda PFAS-halter i dricksvatten som ligger över det föreslagna gränsvärdet kan också ta tid då reningen behöver anpassas efter det aktuella vattenverkets situation, råvattnets beskaffenhet samt sammansättningen av PFAS-ämnen. Uppgifter till förslagsställaren tyder även på att det redan nu är en stor efterfrågan hos vissa leverantörer på reningsutrustning för PFAS, vilket kan påverka leverans- och installationstider. Detta kommer i praktiken innebära att det troligen tar många år innan samtliga dricksvattenproducenter hunnit vidta de åtgärder som krävs för att dricksvattnet hos användaren ska uppfylla kvalitetskraven.

Förslagsställaren har varit i kontakt med flera företag som säljer reningsutrustning för PFAS till dricksvattenproducenter. De anger att det är mycket svårt att göra en kostnadsuppskattning för rening av PFAS i dricksvatten. Kostnaden är beroende av väldigt många faktorer, bland annat vilken PFAS-halt som finns i råvattnet, hur vattnets egenskaper som kan påverka beredningen ser ut i övrigt samt hur ofta filtermaterial behöver bytas ut eller reaktiveras. Utöver ökade kostnader för reningen från PFAS i vattenverket kan det även tillkomma kostnader för exempelvis transporter och koldioxidutsläpp till följd av reningsteknik där filtermaterial förbränns eller reaktiveras. Denna faktor har förslagsställaren inte gjort några närmare uppskattningar kring än vad som framgår i ett underlag från en dricksvattenproducent som redan idag renar sitt dricksvatten från PFAS.

I remissen konstateras sammanfattningsvis att det är mycket svårt att göra en tillförlitlig kostnadsberäkning för vad det föreslagna gränsvärdet innebär. Kostnaden för rening av PFAS är betydande. Det går dock, enligt förslagsställaren, att förutspå att tekniska lösningar kommer utvecklas i takt med att behovet av rening ökar, vilket i sin tur bör pressa ner priserna för rening.

Av remissen framgår att ett dialogmöte med ett dussintal VA-producenter och branschorganisationen Svenskt Vatten hållits. Då presenterades förslaget och skälen till detta och synpunkter såväl som kostnadsberäkningar efterfrågades. Det framfördes att kostnaderna för åtgärder skulle bli dyra men över lag är förslagsställarens uppfattning att branschen förstod såväl syfte som behov av regleringen. Detta återspeglas även i de synpunkter som inkommit efter mötet; kostnaden har påpekats men synpunkterna har till största del handlat om önskemål om exempelvis stöd i kommunikation vid gränsvärdets ikraftträdande.

För att skydda konsumenterna från negativa hälsoeffekter ser förslagsställaren även ett behov av striktare nationella gränsvärden för arsenik, bly och kadmium. Beträffande *arsenik* anges i remissen att ett gränsvärde om 1 mikrogram per liter dricksvatten vore önskvärt ur en hälsomässig synpunkt. Med hänsyn tagen till de svårigheter ett så lågt gränsvärde skulle kunna medföra för branschen föreslås dock ett gränsvärde på 5 mikrogram per liter, att jämföra med dagens gränsvärde på 10 mikrogram. Branschorganisationen Svensk Armaturindustri har framfört en oro inför ett sänkt gränsvärde för arsenik då metallen är nödvändig i avzinkningshårdade material som används i kontakt med dricksvatten, vilka i sin tur är av stor betydelse för de vattenkvalitetstekniska förhållanden som råder i Norden. De menar att 5 mikrogram per liter skulle innebära en utmaning för branschen, men att det skulle kunna vara genomförbart till skillnad från lägre värden.

I remissen anges att det kan vara dyrt att installera en anläggning som sänker arsenikhalten i vatten och ofta kräver en sådan utrustning även mer eller mindre avancerad skötsel och underhåll. Kostnadsförslag för arsenikfilter anpassade för två till tre hushåll efterfrågades från fyra olika leverantörer. Kostnaden för inköp och installation uppgavs för dessa ligga i ett spann mellan 30 000–50 000 kronor exklusive moms. Vilken teknik som används varierar stort och därmed även med vilken frekvens filtermassan behöver bytas, liksom kostnaden för filtermassan. Vid en överslagsberäkning av kostnaden för filtermassa utslaget på antalet år den kan användas uppgavs mellan 2 400–5 500 kronor exklusive moms. Förslagsställaren bedömer att konsekvenserna för de större dricksvattenanläggningarna bör ses som försumbara, då troligen endast ett fåtal skulle påverkas av ett sänkt gränsvärde. Även för mindre anläggningar kan ett fåtal komma att påverkas av ett sänkt gränsvärde.

I remissen anges att vid tillverkning av vissa material är *bly* en nödvändig komponent, för vilken det i dag saknas fullvärdiga ersättare. Svensk Armaturindustri har framfört synpunkter på att även 5 mikrogram per liter dricksvatten skulle utgöra en stor utmaning för branschen och önskar behålla nuvarande gränsvärde på 10 mikrogram. Givet de tydligt negativa hälsomässiga effekter en hög blyexponering ger anser förslagsställaren dock att det är angeläget att gränsvärdet sänks så mycket som det är tekniskt möjligt i dagsläget, närmare bestämt till direktivets gränsvärde på 5 mikrogram.

Kostnaderna för blyrening varierar beroende på storleken på dricksvattenanläggningen. För mindre anläggningar motsvarande två till tre hushåll kan det räcka med att installera ett filter för blyavskiljning i kostnadsintervallet 20 000–30 000 kronor. Driftkostnaden för filter ligger i intervallet 1 200–7 500 kronor beroende på reningsteknik. För stora anläggningar kan mer avancerade reningsanläggningar behöva installeras, exempelvis membranfiltrering. Kostnaden för membranfiltrering uppskattas till ca 250 000 kronor. Siffrorna är exklusive moms.

Förslagsställaren bedömer att utrymmet för exponering för *kadmium* via dricksvatten är mycket begränsat. Enligt en riskvärdering av kadmium i dricksvatten (Livsmedelsverket 2022) kan halten inte överstiga 0,5 mikrogram per liter för att barn ska få en acceptabel exponering för kadmium via dricksvatten när man även beaktar exponeringen via mat. Därför föreslås en sänkning av gränsvärdet till 0,5 mikrogram. Bedömningen är att sänkningen inte kommer att medföra några större konsekvenser i form av krav på verksamhetsutövare att vidta åtgärder för att sänka halterna av kadmium i dricksvattnet.

Kostnader beträffande beredningskemikalier och filtermaterial

I remissen anges att bestämmelsen om filtermaterial är ny enligt krav i det nya dricksvattendirektivet. Regleringen av beredningskemikalier motsvarar i stort befintlig bestämmelse i SLVFS 2001:30 och innebär därför inga ökade administrativa eller kostnadsmissiga konsekvenser för företagen. Regleringen av filtermaterial skulle kunna innebära viss ökad administration för företagen eftersom de behöver säkerställa att filtermaterialen uppfyller kraven. Den administrativa bördan bedöms dock vara begränsad eftersom detta rimligen redan utförs för att uppfylla kraven på grundförutsättningar och faroanalys som finns i SLVFS 2001:30.

OKV omfattas inte av artikel 12 i det nya dricksvattendirektivet där bestämmelser om beredningskemikalier och filtermaterial framgår, men förslagsställaren finner det rimligt att dessa krav även ska gälla för dem. Vad gäller beredningskemikalier kommer bestämmelsen inte innebära en ökad kostnadsmissig eller administrativ börda för OKV eftersom de redan i dag omfattas av motsvarande bestämmelse i de nuvarande föreskrifterna. På samma sätt som för större anläggningar bör den administrativa bördan av att omfattas av regleringen gällande filtermaterial anses begränsad även för OKV då dessa anläggningar omfattas av samma bestämmelser i SLVFS 2001:30.

Kostnader beträffande provtagningspunkten råvatten

I remissen anges att råvatten ska undersökas vid den punkt det tas in i vattenverket. Större producenter har redan en sådan provtagningspunkt, däremot kan det hos en del av de minsta anläggningarna saknas en sådan punkt för undersökning av råvattnet. Regleringen kommer i dessa fall, när råvattenundersökning krävs, medföra att en sådan provtagningspunkt behöver installeras. Uppskattningsvis kostar en sådan installation 2 000–5 000 kronor.

Kostnader beträffande undersökningsfrekvens och parametrar att undersöka i råvatten

För utgående dricksvatten är det minsta storleksintervallet 100 m³ producerat dricksvatten per dygn, men för att kravet på råvattenkontrollen inte ska bli onödigt betungande för de minsta producenterna har ytterligare två mindre storleksintervall införts vid undersökning av råvatten. Kostnaden för undersökning av de parametrar som minst ska ingå i undersökningen av råvatten är hos ett av de större laboratorierna ca 2 100 kronor per undersökning. Exklusive parametern somatiska kolifager (som inte kommer behöva undersökas av alla verksamhetsutövare) är kostnaden ca 1 000 kronor per undersökning. Detta är den sammanlagda summan för analys av de enskilda parametrarna och många laboratorier kommer troligtvis tillhandahålla paketlösningar, vilket förslagsställaren bedömer bör sänka prisbilden.

Kostnader beträffande undersökningsfrekvens utgående dricksvatten

Förslaget innebär att storleksintervallen för undersökningar av utgående dricksvatten ändras för att bättre stämma överens med de intervall som finns för undersökning vid dricksvatten hos användaren. Det innebär att även antalet undersökningar per år förändras i vissa

storleksintervall. Enligt SLVFS 2001:30 ska fyra mikrobiologiska och en kemisk normal undersökning utföras per år för alla anläggningar som använder grundvatten och understiger 400 m³ per dygn. Samma antal undersökningar gäller enligt de nya föreskrifterna de som producerar upp till 100 m³ per dygn. För de som producerar 100–1 000 m³ per dygn och använder grundvatten gäller i stället att sex mikrobiologiska (420–600 kronor per undersökning) och två kemiska undersökningar (300–400 kronor per undersökning) ska genomföras per år. Det innebär en ökad kostnad på totalt cirka 1 140–1 600 kronor per år, baserat på ungefärliga prisuppgifter från laboratorerna Eurofins och SGS. För en anläggning som använder grundvatten och producerar > 1 000–2 000 m³ per dygn har det enligt SLVFS 2001:30 krävts 12 mikrobiologiska och fyra kemiska undersökningar per år. Enligt de nya föreskrifterna ska nio mikrobiologiska och sex kemiska undersökningar genomföras årligen för den som producerar > 1 000–10 000 m³ per dygn. Det innebär en minskad kostnad på ca 600–1 000 kronor per år för producenter som i dag ligger i intervallet >1 000 – 2 000 m³ per dygn.

Kostnader beträffande undersökningsfrekvens dricksvatten hos användaren

Förslagsställaren uppger att de nya, lägre undersökningsfrekvenserna för de som producerar eller tillhandahåller mindre än 10 m³ per dygn motsvarar en ungefärlig analyskostnad på 900–1 000 kronor årligen för provgrupp A och ett extra tillägg för provgrupp B på 8 500–13 500 kronor vart sjätte år. Kostnaderna baseras på ungefärliga prisuppgifter från laboratorerna Eurofins och SGS. Det innebär minskade kostnader med 900–1 000 kronor per år för grupp A-undersökningen jämfört med i dagsläget samt att kostnaden för grupp B-undersökningen halveras. Även den som producerar eller tillhandahåller 10–100 m³ per dygn har lägre undersökningsfrekvens för provgrupp A, två undersökningar jämfört med fyra i dagsläget. Det innebär minskade kostnader med 1 800–2 000 kronor per år jämfört med i dagsläget för verksamhetsutövare i detta storleksintervall.

Specifikt om administrativa kostnader

I remissen anges att föreskrifterna innebär ett antal nya krav som ska uppfyllas av verksamhetsutövarna. Det kan initialt innebära en administrativ kostnad i form av den tid det tar för verksamhetsutövaren att revidera exempelvis undersökningsprogram och faroanalys enligt de nya kraven. Det innebär också att verksamhetsutövaren måste säkerställa att information till allmänheten lämnas enligt de nya kraven, vilket kan medföra ökade administrativa kostnader för att tillgängliggöra och hålla informationen uppdaterad. De nya föreskrifterna ställer tydligare krav på rapportering av dricksvattenkvalitetsdata och dricksvattenrelaterade incidenter som nu omfattar företagare. För att förslagsställaren ska kunna göra denna rapportering till EU-kommissionen måste producenter och tillhandahållare av dricksvatten tillgängliggöra uppgifter. Detta kommer innebära ökade administrativa kostnader för företagen och eventuellt även för laboratorerna.

Hur rapporteringen ska ske till EU-kommissionen är ännu inte fastställt. I ett förslag till medlemsstaterna framkommer dock att rapporteringen kommer vara betydligt mer detaljerad jämfört med det gamla dricksvattendirektivet. Rapporteringen enligt det gamla dricksvattendirektivet sker vart tredje år med ett års fördröjning. Det nya dricksvattendirektivet kräver årlig rapportering och ska ske under efterföljande år. En förstudie planeras under hösten 2022 i syfte att utreda förutsättningarna för ett nytt rapporteringssystem. I remissen anges att det är svårt att med säkerhet bedöma konsekvenserna för företagen och eventuellt laboratorerna innan denna utförts, särskilt avseende kostnader och administrativ börda samt fördelning av dessa.

Kostnader och övriga konsekvenser för laboratorierna

Förslagsställaren bedömer att de nya dricksvattenföreskrifterna kommer att påverka laboratorierna, och ge en viss ökad administrativ kostnad, i form av en förändring i de tjänster som kommer efterfrågas av verksamhetsutövare. Denna består framför allt i en efterfrågan på analystjänster för ett antal nya parametrar samt nya analyspaket anpassade efter föreskrifterna. Många laboratorier tillhandahåller redan i dag olika analyspaket anpassade efter SLVFS 2001:30, som till viss del kan komma att bli inaktuella. Det är i nuläget inte klart hur systemet för att rapportera dricksvattenkvalitetsdata till förslagsställaren kommer att se ut. Den rapportering av kvalitetsdata som utförs idag har på frivillig väg tillhandahållits av laboratorierna. I förslaget till nya dricksvattenföreskrifter riktas kraven att rapportera data till den som producerar eller tillhandahåller dricksvatten. Hur laboratoriernas roll i detta kommer att se ut är inte fastställt. I övrigt bedöms inte förslaget innebära några större förändringar för laboratorierna.

Regelrådet gör följande bedömning. I vissa fall finns tydliga och konkreta siffror och kostnadsberäkningar, vilket är positivt. I många fall saknas dock sådana, vilket är särskilt allvarligt där kostnaderna bedöms "öka betydligt" och där branschen har uttryckt en oro för "utmaningar" och till och med "stora utmaningar". Eftersom uppgifter kring hur många verksamhetsutövare och laboratorier som berörs, och på vilket/vilka sätt, ofta inte redovisas blir det svårt att bedöma hur de nya föreskrifterna kan komma att påverka såväl enskilda företagare som branscherna i stort. Enligt Regelrådets uppfattning kan det inte uteslutas att kostnadsförändringarna för vissa aktörer kan bli så stora att de tvingas lägga ner sin verksamhet. Denna risk omnämns inte i konsekvensutredningen.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

I remissen anges att förslaget inte bedöms medföra någon påverkan på konkurrensförhållandena. För OKV innebär förslaget en konkurrensnackdel i förhållande till motsvarande verksamheter belägna inom det kommunala VA-nätet. Denna omständighet finns dock, enligt förslagsställaren, redan i och med nuvarande föreskrifter och förslaget bedöms därför inte ge någon större förändring i det avseendet. De lättnader som förslaget medför anses dock kunna minska kostnaderna och öka konkurrensmöjligheterna.

Regelrådet gör följande bedömning. Redovisningen är mycket kortfattad och otydlig beträffande hur förslaget kan komma att påverka konkurrensförhållandena. Regelrådet ställer sig särskilt frågande till bedömningen att "(d)e lättnader som förslaget medför anses dock kunna minska kostnaderna och öka konkurrensmöjligheterna". Det framgår tydligt i remissen att särskilt de sänkta gränsvärdena för PFAS kommer att medföra betydande kostnader för verksamhetsutövarna och därmed även konsekvenser för lönsamhet och möjlighet till fortsatt vidareutveckling och drivande av verksamheten.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets påverkan på konkurrensförhållandena för företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Förslaget bedöms inte medföra någon påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner inget som talar för att den föreslagna regleringen skulle ha påverkan på företagen i andra avseenden och finner därmed redovisningen godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

De undantag och lättnader för mindre företag som det nya dricksvattendirektivet medger har, enligt förslagsställaren, nyttjats vid utformningen av de nya dricksvattenföreskrifterna. Bland annat så behöver de som producerar eller tillhandahåller mindre än 10 m³ per dygn endast genomföra en grupp A-undersökning per år, att jämföra med två normala undersökningar per år enligt SLVFS 2001:30. Även frekvensen för undersökning av provgrupp B halveras jämfört med dagens motsvarighet i utvidgad undersökning. De som producerar eller tillhandahåller 10–100 m³ per dygn ges också möjlighet att undantas kravet på att genomföra en faroanalys. När det gäller undersökning av råvattnet undantas även de producenter av dricksvatten som understiger 10 m³ per dygn och som inte har någon beredning av dricksvattnet.

Regelrådet gör följande bedömning. De undantag och lättnader som redogörs för ovan är positiva. Det finns dock många otydligheter beträffande hur de små företagen kan komma att påverkas av förslaget, särskilt mot bakgrund av att det inte framgår hur många de är samt att kostnaderna i flera fall bedöms bli "betydande" och medföra "utmaningar" för branschen. För små företag blir stora kostnadsökningar särskilt kännbara, vilket kan få en tydligt negativ påverkan på verksamheten och eventuellt även möjligheten att kunna driva den vidare.

Regelrådet finner redovisningen av om särskilda hänsyn behöver tas till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen i flera fall, berörda företags antal och storlek, påverkan på kostnader, tidsåtgång och verksamhet, påverkan på konkurrensförhållandena och särskild hänsyn till små företag, brister i kvalitet. Kostnadsökningarna kan i många fall bli betydande, med tänkbara konsekvenser för verksamheten, konkurrenssituationen och särskilt små företags möjligheter att fortsätta verka på marknaden. Det är dock oklart och otydligt hur förslaget kan komma att påverka såväl enskilda aktörer som branscherna i stort. Detta är avgörande för helhetsbedömningen.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

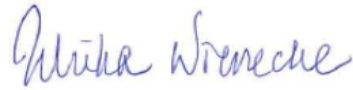
Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 15 juni 2022.

I beslutet deltog: Claes Norberg, ordförande, Anna-Lena Bohm, Lennart Renbjör och Marie-Louise Strömgren.

Ärendet föredrogs av: Ulrika Wienecke.

Claes Norberg
Ordförande

Ulrika Wienecke
Föredragande